

Na temelju članka 84. stavka 7., članka 85. stavka 2. i članka 98. stavka 4. točka 4. Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima („Narodne novine“ broj 22/14) Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga na sjednici Upravnog vijeća održanoj 25. srpnja 2014. godine donosi

PRAVILNIK

O MINIMALNIM STANDARDIMA, NAČINU IZRAČUNA I MJERILIMA ZA IZRAČUN TEHNIČKIH PRIČUVA MIROVINSKOG OSIGURAVAJUĆEG DRUŠTVA

Pojmovi

Članak 1.

Za potrebe ovoga Pravilnika koriste se sljedeći pojmovi:

- Zakon – Zakon o mirovinskim osiguravajućim društvima,
- Agencija – Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga,
- Ovlašteni aktuar – osoba koja ima rješenje Agencije o ovlaštenju za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara,
- Imenovani ovlašteni aktuar – ovlašteni aktuar kojeg je imenovalo mirovinsko osiguravajuće društvo sukladno članku 54. Zakona,
- Priznati aktuarski postupci – opće poznati aktuarski postupci koji su u skladu s pravilima aktuarske struke.

Uvodne odredbe

Članak 2.

(1) Ovim Pravilnikom propisuju se:

- minimalni standardi, načini izračuna i mjerila za izračun tehničkih pričuva mirovinskog osiguravajućeg društva,
- funkcija i obveze upravitelja tehničkih pričuva mirovinskog osiguravajućeg društva,
- oblik i sadržaj mišljenja imenovanog ovlaštenog aktuara o oblikovanju mirovina i tehničkih pričuva te izvješće imenovanog ovlaštenog aktuara,
- izračun uračunatog agregiranog prinosa mirovinskog osiguravajućeg društva.

(2) Odredbe ovoga Pravilnika primjenjuju se za izračun tehničkih pričuva za obavezno i dobrovoljno mirovinsko osiguranje, osim ako nije drugačije propisano ovim Pravilnikom.

(3) Na izračun tehničkih pričuva iz drugih poslova vezanih za poslove mirovinskog osiguranja iz članka 9. stavka 1. točke 5. Zakona primjenjuju se posebni propisi koji uređuju te poslove i odredbe ovoga Pravilnika kada je to propisano ovim Pravilnikom.

Poslovi imenovanog ovlaštenog aktuara mirovinskog osiguravajućeg društva

Članak 3.

(1) Imenovani ovlašteni aktuar mirovinskog osiguravajućeg društva:

- koordinira izračun tehničkih pričuva,
- određuje temelje izračuna tehničkih pričuva, te metode i pretpostavke vrednovanja na kojima se temelji izračun tehničkih pričuva,
- procjenjuje dostatnost i kvalitetu podataka koji se upotrebljavaju u izračunu tehničkih pričuva,
- uspoređuje najbolje procjene s iskustvom,
- obavještava upravu i nadzorni odbor Društva i Agenciju o pouzdanosti i primjerenosti izračuna tehničkih pričuva,
- nadzire izračun tehničkih pričuva u slučaju kada nema dovoljno podataka za primjenu pouzdanih aktuarskih metoda,
- kontrolira da su tehničke pričuve oblikovane u skladu sa Zakonom i ovim Pravilnikom.

(2) Preporuke i nalaze vezano za obavljanje poslova iz stavka 1. ovoga članka imenovani ovlašteni aktuar dostavlja upravi i nadzornom odboru mirovinskog osiguravajućeg društva i Agenciji godišnje zajedno s godišnjim financijskim izvještajem.

Upravitelj tehničkih pričuva mirovinskog osiguravajućeg društva

Članak 4.

(1) Mirovinsko osiguravajuće društvo dužno je imenovati upravitelja tehničkih pričuva i podatke o imenovanju dostaviti Agenciji u roku od osam dana od dana donošenja odluke.

(2) Upravitelj tehničkih pričuva mirovinskog osiguravajućeg društva mora biti ovlašteni aktuar.

(3) Upravitelj tehničkih pričuva mirovinskog osiguravajućeg društva:

- kontrolira da su tehničke pričuve u skladu s preuzetim obvezama mirovinskog osiguravajućeg društva,
- kontrolira konzistentnost tehničkih pričuva,
- daje preporuke za ulaganje sredstava tehničkih pričuva kako bi se sredstva tehničkih pričuva ulagala u skladu s preuzetim obvezama mirovinskog osiguravajućeg društva i u skladu sa Zakonom i na temelju njega donesenim propisima,
- kontrolira ulaganja sredstava tehničkih pričuva,
- kontrolira knjigovodstveno stanje sredstava tehničkih pričuva.

(4) O ispravnosti obračuna i načinu angažiranja sredstava tehničkih pričuva upravitelj tehničkih pričuva mirovinskog osiguravajućeg društva dužan je na kraju svakog tromjesečja i po godišnjem obračunu za tekuću godinu dostaviti izvješće upravi mirovinskog osiguravajućeg društva i Agenciji. Navedeno izvješće dostavlja se Agenciji zajedno s tromjesečnim odnosno godišnjim financijskim izvještajima.

Tehničke pričuve osnovne odredbe

Članak 5.

(1) Tehničke pričuve stvaraju se od doznaka s osobnog računa člana mirovinskog fonda na temelju poslova iz članka 9. stavka 1. točaka 1., 2. i 3. Zakona, izravnih jednokratnih uplata osoba na temelju poslova iz članka 9. stavka 1. točke 4. Zakona te uplata drugih osoba na temelju drugih poslova vezanih za poslove mirovinskog osiguranja iz članka 9. stavka 1. točke 5. Zakona koje je mirovinsko osiguravajuće društvo primilo.

(2) Tehničke pričuve moraju biti oblikovane u visini koja je dostatna za pokriće svih budućih obveza koje proizlaze iz ugovora o mirovinama i iz obavljanja drugih poslova vezanih za poslove mirovinskog osiguranja iz članka 9. stavka 1. točke 5. Zakona u skladu s posebnim propisima koji uređuju te poslove te eventualnih gubitaka zbog rizika koji proizlaze iz poslova koje mirovinsko osiguravajuće društvo obavlja. Tehničke pričuve moraju biti dovoljne da omoguće ispunjavanje svih razumno predvidivih obveza koji proizlaze iz ugovora o mirovinama i iz obavljanja drugih poslova vezanih za poslove mirovinskog osiguranja iz članka 9. stavka 1. točke 5. Zakona u skladu s posebnim propisima koji uređuju te poslove.

(3) Mirovinsko osiguravajuće društvo dužno je oblikovati i voditi tehničke pričuve posebno za obvezno mirovinsko osiguranje odnosno poslove iz članka 9. stavka 1. točke 1. Zakona, posebno za dobrovoljno mirovinsko osiguranje odnosno poslove iz članka 9. stavka 1. točaka 2., 3. i 4. Zakona) i posebno za druge poslove vezane za poslove mirovinskog osiguranja iz članka 9. stavka 1. točke 5. Zakona u skladu s posebnim propisima koji uređuju te poslove.

Principi izračuna tehničkih pričuva

Članak 6.

Tehničke pričuve trebaju biti izračunate u skladu sa sljedećim principima:

1. Tehničke pričuve utvrđuju se na osnovi dovoljno opreznog prospektivnog aktuarskog izračuna kao sadašnja vrijednost svih budućih obveza definiranih uvjetima i ugovorom o mirovini za svaki pojedini ugovor o mirovini uključujući sve opcije dostupne korisniku mirovine i buduće troškove za pojedini ugovor o mirovini.
2. Oprezan izračun nije izračun «najboljom procjenom», već mora uključiti odgovarajuće dodatke za štetno odstupanje relevantnih faktora. Pri određivanju temelja izračuna tehničkih pričuva treba uzeti u obzir sve okolnosti koje mogu utjecati na promjene i kolebanje statističkih podataka vodeći računa o vrsti i obliku ugovora o mirovini i očekivanim troškovima.
3. Metoda izračuna tehničkih pričuva mora biti ne samo razumna po sebi, već također mora biti razumna uzimajući u obzir metode utvrđivanja vrijednosti sredstava u koju su tehničke pričuve uložene.
4. Tehničke pričuve izračunavaju se odvojeno za svaki ugovor o mirovini.
5. Negativna tehnička pričuva nije dozvoljena i postavlja se na nulu.
6. Iznosi mirovina u novo zaključenim ugovorima o mirovinama moraju biti određeni tako da su uplaćene doznake i jednokratne uplate dovoljne da na temelju razumnih aktuarskih pretpostavki omoguće mirovinskom osiguravajućem društvu ispunjenje svih njegovih obveza, a posebno oblikovanje odgovarajućih tehničkih pričuva.
7. Dodaci za buduće troškove moraju biti uključeni u izračun tehničkih pričuva i ne smiju biti manji od razborite procjene relevantnih budućih troškova.

8. Metode izračuna tehničkih pričuva ne smiju biti podložne diskontinuitetima iz godine u godinu nastalim zbog proizvoljnih promjena metode ili temelja izračuna. Navedeno ne znači da se kamatne stope za izračun tehničkih pričuva ne trebaju promijeniti ako promjena proizlazi iz promjena kamatnih stopa na tržištu ili promjena pretpostavki o smrtnosti ili drugih pretpostavki u izračunu tehničkih pričuva, ako te promjene proizlaze iz promjena stvarnog ili procijenjenog budućeg iskustva mirovinskog osiguravajućeg društva.
9. U slučaju ugovora o mirovinama kod kojih je mirovina izračunata s uprosječenim parametrom spola, uprosječivanje parametra spola može se koristiti prilikom izračuna tehničkih pričuva. Mirovinsko osiguravajuće društvo kod ovakvih ugovora tehničke pričuve može obračunati prema stvarnom spolu svakog korisnika mirovine.
10. Mirovinsko osiguravajuće društvo treba omogućiti uvid u temelje izračuna tehničkih pričuva i metode upotrijebljene u izračunu tehničkih pričuva zainteresiranim osobama.
11. Ako su obveze mirovinskog osiguravajućeg društva iskazane u stranoj valuti, tehničke pričuve se izračunavaju u toj valuti, a preračunavaju se u kune na datum za koji se računaju tehničke pričuve u skladu s odredbama ugovora o mirovini.
12. Za eventualne naknadne doznake odnosno jednokratne uplate određuje se novi iznos mirovine.
13. Za ugovore o mirovini koji se usklađuju s nekim od indeksa, u izračunu tehničkih pričuva treba uzeti u obzir očekivane buduće promjene tog indeksa.

Metode izračuna tehničkih pričuva

Članak 7.

- (1) Tehničke pričuve izračunavaju se prospektivnom neto metodom kao sadašnja vrijednost svih budućih obveza po ugovorima o mirovini definiranih pravilima, ugovorom o mirovini i zakonskim propisima, sukladno odredbama članka 6. točke 1. ovoga Pravilnika.
- (2) U izračun tehničkih pričuva moraju se uključiti i budući opći i administrativni troškovi.
- (3) U slučaju potreba za stvaranjem dodatnih pričuva, za općenite rizike koji nisu individualizirani, iznos, pretpostavke i metode izračuna dodatnih pričuva sastavni su dio izvješća imenovanog ovlaštenog aktuara.
- (4) Ako je tehnička pričuva izračunata pomoću uprosječenog parametra spola, u slučaju značajnog odstupanja uprosječenog parametra od stvarnog iskustva mirovinsko osiguravajuće društvo dužno je obračunati tehničku pričuvu prema stvarnom iskustvu, ali u svakom slučaju ne u iznosu nižem od tehničke pričuve obračunate prema uprosječenom parametru spola korištenom u izračunu mirovine. Odstupanja uprosječenog parametra od stvarnog iskustva mirovinsko osiguravajuće društvo dužno je kontrolirati barem jednom godišnje. Pretpostavke o uprosječenom parametru spola kao i analiza stvarnog iskustva sastavni su dio izvješća imenovanog ovlaštenog aktuara.
- (5) Tehnička pričuva na datum vrednovanja dobiva se linearnom interpolacijom izračunatih tehničkih pričuva na početku i na kraju tekuće godine po ugovorima o mirovinama.

(6) U tijeku poslovne godine mirovinsko osiguravajuće društvo dužno je najmanje tromjesečno evidentirati iznos tehničkih pričuva na temelju tromjesečnih izračuna.

Temelji izračuna tehničkih pričuva

Članak 8.

(1) Temelji izračuna tehničkih pričuva su tablice vjerojatnosti (tablice smrtnosti i slično), kamatna stopa i troškovi.

(2) Pri izračunu tehničkih pričuva treba uzeti u obzir i sve druge pretpostavke i parametre koji proizlaze iz okolnosti koje se mogu pojaviti u odnosu na ugovor o mirovini.

Tablice vjerojatnosti

Članak 9.

(1) Izbor tablica vjerojatnosti koje će se primijeniti u izračunu tehničkih pričuva (tablice smrtnosti i slično) treba biti razborit i oprezan. U obzir treba uzeti relevantne trendove u iskustvu mirovinskog osiguravajućeg društva i mirovinskog osiguranja u cijelosti, očekivane trendove uz prilagodbu za buduće produljenje očekivanog trajanja života te druge promjene koje mogu značajno utjecati na izračun tehničkih pričuva.

(2) U izračunu tehničkih pričuva ovisno o korištenim tablicama smrtnosti treba primijeniti odgovarajuće korekcije za buduće produljenje očekivanog trajanja života.

Kamatna stopa

Članak 10.

(1) Kamatna stopa koja se koristi u izračunu tehničkih pričuva treba biti razborito odabrana i treba ispunjavati sljedeće uvjete:

1. Najviša kamatna stopa za izračun tehničkih pričuva za ugovore o mirovinama obveznog mirovinskog osiguranja zaključene nakon 1.1.2015. iznosi 2,5%.
2. Najviša kamatna stopa za izračun tehničke pričuve za ugovore o mirovinama dobrovoljnog mirovinskog osiguranja zaključene nakon 1.1.2015. iznosi 2,5% za dobrovoljne doživotne mirovine, odnosno 2,75 % za ostale programe dobrovoljnog mirovinskog osiguranja
3. Najviša kamatna stopa za izračun tehničke pričuve za ugovore o mirovinama zaključene prije 1.1.2015. godine iznosi 3%.
4. Kamatna stopa iz točaka 1., 2. i 3. odgovara kamatnoj stopi i kada se diskontni faktor koji se koristi za izračun tehničkih pričuva prikaže u obliku $1/(1+i)$.
5. Kamatna stopa za izračun tehničkih pričuva obveznog odnosno dobrovoljnog mirovinskog osiguranja ne smije biti viša od prosječnog prinosa koji je mirovinsko osiguravajuće društvo postiglo ulaganjem tih sredstava u posljednje tri godine.

6. Prosječan prinos iz točke 4. ovoga članka posebno se izračunava za tehničke pričuve obveznog mirovinskog osiguranja, a posebno za tehničke pričuve dobrovoljnog mirovinskog osiguranja.

Prosječan prinos izračunava se kao ponderirani prosjek prinosa na tehničku priču u posljednje tri godine, pri čemu se za pondere uzima prosječna vrijednost tehničke pričuve tijekom godine, a prinos u određenoj godini se izračunava kao:

$$P = \frac{P_U - T_U}{V_{TP}}$$

gdje je

P – prinos,

P_U - ukupni prihod ulaganja sredstava tehničke pričuve,

T_U - ukupni trošak ulaganja sredstava tehničke pričuve,

V_{TP} - prosječna vrijednost tehničke pričuve tijekom promatrane poslovne godine.

Prosječna vrijednost tehničke pričuve izračunava se tako da se uzima vrijednost tehničke pričuve na najmanje dva datuma tijekom promatrane poslovne godine i to na početku i na kraju poslovne godine.

Prinos se izračunava posebno za svaku poslovnu godinu. Prosječan prinos dobiva se kao zbroj prinosa pomnoženih s prosječnom vrijednošću tehničkih pričuva za posljednje tri pune poslovne godine (u godišnjim financijskim izvještajima uključujući godinu za koju se radi izračun tehničke pričuve) i podijeljen sa zbrojem prosječnih vrijednosti tehničkih pričuva.

7. Mirovinsko osiguravajuće društvo nije dužno koristiti najvišu propisanu kamatnu stopu za izračun tehničkih pričuva.
8. Odredbe prethodnih točaka ne odnose se na tehničke pričuve promjenjivih mirovina odnosno dobrovoljnih mirovinskih programa kod kojih je ugovoreno usklađivanje mirovine u skladu s kretanjem vrijednosti sredstava tehničkih pričuva namijenjenih isplati ovih mirovina.

(2) Agencija će donijeti odluku o nižoj kamatnoj stopi u slučaju značajnog pada prinosa na državne obveznice.

Mišljenje imenovanog ovlaštenog aktuara o oblikovanju mirovina i tehničkih pričuva i izvješće imenovanog ovlaštenog aktuara

Članak 11.

(1) Pravilnost izračuna tehničkih pričuva u godišnjim financijskim izvještajima treba potvrditi imenovani ovlašteni aktuar u vlastoručno potpisanom mišljenju imenovanog ovlaštenog aktuara o oblikovanju mirovina i tehničkih pričuva. Mišljenje imenovanog ovlaštenog aktuara o oblikovanju mirovina i tehničkih pričuva može biti pozitivno mišljenje, mišljenje s rezervom ili negativno mišljenje.

(2) Imenovani ovlašteni aktuar daje mišljenje iz stavka 1. ovog članka posebno za tehničke pričuve obveznog mirovinskog osiguranja, posebno za tehničke pričuve dobrovoljnog mirovinskog osiguranja i posebno za tehničke pričuve drugih poslova vezanih za poslove mirovinskog osiguranja iz članka 9. stavka 1. točke 5. Zakona u skladu s posebnim propisima koji uređuju te poslove.

(3) Imenovani ovlašteni aktuar treba obrazložiti razloge davanja pozitivnog mišljenja, mišljenja uz ograde ili negativnog mišljenja. Ako je dao mišljenje uz ogradu ili negativno mišljenje isto je potrebno detaljno obrazložiti i ukoliko je moguće kvantificirati.

(4) Mišljenje imenovanog ovlaštenog aktuara o oblikovanju mirovina i tehničkih pričuva sastavni je dio godišnjih financijskih izvještaja.

(5) Imenovani ovlašteni aktuar pri utvrđivanju ispravnosti izračuna tehničkih pričuva treba:

1. provjeriti čuva li mirovinsko osiguravajuće društvo odgovarajuće podatke za izračun tehničkih pričuva;
2. provjeriti temelje li se računalni programi za izračun tehničkih pričuva i dokumentacija izrađena na temelju tih računalnih programa na vjerodostojnim izvornim podacima i udovoljavaju li programiranim računskim kontrolama računalnih izračuna;
3. provjeriti jesu li metode i temelji izračuna za izračun tehničkih pričuva u skladu s važećim propisima, ovim Pravilnikom i aktuarskom strukom;
4. provjeriti jesu li iznosi mirovina u ugovorima o mirovinama koji su zaključeni tijekom poslovne godine tako određeni da su doznake i jednokratne uplate uplaćene za njih dovoljne da, na temelju razumnih aktuarskih pretpostavki i uzimajući u obzir druge financijske izvore mirovinskog osiguravajućeg društva koji su dostupni za tu svrhu, omoguće mirovinskom osiguravajućem društvu ispunjenje svih njegovih obveza u odnosu na te ugovore o mirovinama, a posebno oblikovanje odgovarajućih tehničkih pričuva.

(6) Imenovani ovlašteni aktuar dužan je u mišljenju imenovanog ovlaštenog aktuara o oblikovanju mirovina i tehničkih pričuva navesti jesu li ispunjeni uvjeti iz svake od navedenih točaka iz stavka 5. ovoga članka.

(7) Imenovani ovlašteni aktuar je dužan uz mišljenje imenovanog ovlaštenog aktuara o oblikovanju tehničkih pričuva izraditi i izvješće imenovanog ovlaštenog aktuara.

(8) Izvješće imenovanog ovlaštenog aktuara treba sadržavati za svaku vrstu i oblik ugovora o mirovini:

1. detaljan opis obveza, bitnih za izračun tehničke pričuve, definiranih pravilima i ugovorom o mirovini;
2. iznose, temelje izračuna, pretpostavke i metode kojima su izračunate tehničke pričuve i to posebno za dio tehničkih pričuva koje se odnose za pokriće obveza iz ugovora o mirovinama, posebno za dio tehničkih pričuva koji se odnosi za buduće troškove i dio koji se odnosi na dodatne pričuve;
3. ukoliko su temelji izračuna tehničkih pričuva izmijenjeni u odnosu na prethodni godišnji izračun detaljan opis i razlog promjena.

(9) Mirovinsko osiguravajuće društvo dužno je imenovanom ovlaštenom aktuaru dati na uvid i prirediti sve podatke i informacije koje su potrebne za izračun tehničkih pričuva i utvrđivanje ispravnosti izračuna, kako bi bio u mogućnosti izraditi mišljenje imenovanog ovlaštenog aktuara o oblikovanju mirovina i tehničkih pričuva te izvješće imenovanog ovlaštenog aktuara.

Izračun uračunatog agregiranog prinosa

Članak 12.

(1) Uračunati agregirani prinos po ugovorima o mirovinama obračunava se posebno za obvezno mirovinsko osiguranje i posebno za dobrovoljno mirovinsko osiguranje.

(2) Uračunati agregirani prinos po osnovi ugovora o mirovinama izražen u postotku je ponderirani uračunati prinos po ugovorima o mirovinama, pri čemu se za ponder uzima prosječna vrijednost tehničkih pričuva po ugovorima o mirovinama. Prosječna vrijednost tehničkih pričuva računa se sukladno članku 10. stavku 1. točki 6. ovoga Pravilnika.

Izračun testa adekvatnosti obveza

Članak 13.

(1) Najmanje na kraju poslovne godine mirovinsko osiguravajuće društvo dužno je napraviti izračun testa adekvatnosti obveza na zadnji dan poslovne godine u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja.

(2) Bilješka o izračunu testa adekvatnosti obveza sastavni je dio revidiranih godišnjih financijskih izvještaja mirovinskog osiguravajućeg društva i dostavlja se Agenciji u roku i način propisan za dostavu revizorskog izvješća.

Stupanje na snagu

Članak 14.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

KLASA: 011-02/14-04/66
URBROJ: 326-660-14-1
Zagreb, 25. srpnja 2014.

ZAMJENICA PREDSJEDNIKA UPRAVNOG VIJEĆA
Silvana Božić